

Kontrolované užívání marihuany: rituály a neformální normy u mladých pravidelných uživatelů

- Jan Morávek, Barbora Drbohlavová, Jan Dvořák, Regina Kluchová, Olga Královcová, Barbora Musilová a Roman Petrenko
- ISS FSV UK Praha
- AT konference 2008, Měřín
- 12. května 2008

Program prezentace

- Zvyšování a omezování spotřeby
- Vliv skupiny
- Typologie uživatelů z hlediska míry kontroly
- Nevhodné situace
- Využitelnost výzkumu

Východiska a cíle výzkumu

- Vedle populací závislých uživatelů drog existují i populace pravidelných uživatelů, kteří netrpí závislostí a/nebo předcházejí nepříznivým důsledkům
- Málo poznatků o různých vzorcích pravidelného užívání marihuany
- Jaké prvky chování přispívají u mladých pravidelných uživatelů marihuany ke kontrole nad množstvím a psychosociálními škodami?

Design výzkumu

- Zúčastněné pozorování v místech konzumace; polostandardizované rozhovory;
- 10 participantů ve věku 15 - 29 let s nejméně jedním užitím marihuany v posledních 7 dnech
- Zakotvená teorie
- Expresní design pro jednosemestrální „praktika“

Zvyšování a omezování spotřeby

- Cena - subjektivně malý vliv - pěstování, přátelé
- Roční období - období sklizně; teplé počasí
- Fyzické zdraví - hypotetické zdravotní komplikace považovány za důvod pro ukončení konzumace
- Duševní zdraví - občasná potřeba "vysadit"

Vliv skupiny

- Vrstevnická skupina: v počátcích konzumace velký vliv: míra osobní volnosti vs. "soudržnosti" při konzumaci
- postupem věku se vzorce užívání individualizují
- Starší sourozenec jako iniciátor
- Rodiče nevědoucí, nekontrolující; bydlení doma - na koleji/internátě
- Partner/ka: užívající/neužívající, tolerující/odrazující

Typ 1. Týdenní kontrolující se uživatelé

- relativně striktní pravidla v užívání, ritualizované situace užití
 - *Nehulím když vím, že budu muset něco dělat, jakože něco normálního, třeba někam jet, dělat něco do školy.*
 - Existují situace, kdy si naopak nezahulíš? V drtivý většině... *Nehulím když mám pak cokoliv konstruktivního dělat, přemejšlet nad čímkoliv. Prostě většinou je to večer, když si pak už jenom něco pustím, nažeru se nebo jdu spat. A nebo když je to opravdu akce u někoho kde vím, že se bude jenom chlastat, hulit nebo prostě blbě kecat.*

Typ 2. Každodenní kontrolující se uživatelé

- Kouří často, ale většinou užívání vylučují z práce, školy - nadřazují zvládání každodenních povinností
- *Před školou, že jo, to asi moc lidí nehulí. Teda já občas jo, ale výjimečně, když je kino nebo výlet nebo něco odpadá, ne když je písemka nebo něco důležitého nebo dlouhej den.*

Typ 3. Každodenní nekontrolující se uživatelé

- mohou marihuanu kouřit téměř v jakékoliv situaci, včetně práce a řízení automobilu, v jakoukoliv denní dobu
- subjektivně nemají problém být intoxikovaní v zažitých a známých situacích
- téma "zvládnutí zhulenosti"
- *I když třeba přišel nějaký velkej kšeft a byl jsem už zhulenej, tak chvílička třeba možná tak se budu rozjíždět, ale pak se prostě chytanu do nějaký tý vlny a budu pracovat stejně asi jako nezhulenej.*

Nevhodné situace - shrnutí

- když se musí soustředit na určitou činnost – učení
- ve vypjatých emočních stavech – *Tak asi jako každý vim, že se nemá hulit, když je člověk smutnej nebo v depresi, takže to nehulím. Ale naopak často hulím, když jsem naštvanej, protože mě to pak uklidní.*
- v přítomnosti netolerujících osob – rodiče, hostinský

Využitelnost

- vyvinutí screeningových nástrojů pro včasnou intervenci
- sekundární prevence mezi pravidelnými uživateli marihuany
- formulace hypotéz pro populační šetření

Závěry

- **Kvalitativní výzkum může identifikovat a bohatě popsat různé vzorce pravidelného užívání marihuany.**
- **Další výzkum by měl rozvíjet typologii vzorců pravidelného užívání marihuany z hlediska míry kontroly nad nepříznivými důsledky.**

Děkuji Vám za pozornost.

Mgr. Jan Morávek, Ph.D.

a studentský tým ISS FSV UK:
Barbora Drbohlavová, Jan Dvořák, Jan Erva,
Regina Kluchová, Olga Královcová,
Barbora Musilová a Roman Petrenko.

jan.moravek@gmail.com